

Saksprotokoll i Kultur- og ressursutvalet - 21.10.2014

Anne-Beth Njærheim (V) sette fram slikt forslag til vedtak:

« Pkt. 2 vert erstatta med fylkesrådmannen sitt innspel til folkehelsemeldinga i saka vedkomande *vidareutvikle folkehelsearbeidet, barn og unge samt psykisk helse og gode nærmiljø.*»

Røysting

Fylkesrådmannen sitt forslag til pkt. 1 vart samrøystes vedteke.
Njærheim sitt forslag til nytt pkt. vart samrøystes vedteke.

Innstilling

1. Hordaland fylkeskommune viser til fylkeskommunen sin Regionale plan for folkehelse.

2. **Vidareutvikle folkehelsearbeidet:**

- *Prioritere arbeidet med å redusere sosiale helseskilnader høgt:* Det er godt dokumentert i den nye norske kunnskapsrapporten frå 2014 «*Sosial ulikhet i helse*» at sosial ulikhet i helse framleis er ei stor utfordring i folkehelsearbeidet. Rapporten peikar mellom anna på at dei sosiale helseskilnadane er eit samfunnsproblem, er urettferdige og representerer eit tap for einskildpersonar, familiar og for samfunnet. Utfordringar knytt til sosial ulikskap vert også peika på i «*Folkehelse rapporten 2014*». Folkehelsepolitikken på dette området bør byggje på anbefalingane frå den ferske norske kunnskapsrapporten. Det må leggast vekt på: samarbeid på tvers av samfunnssektorar, mogelegheitene til å treffe gode individuelle val og legge til rette samfunnet for sunne val, faktorar som fremjar god psykisk helse og trivsel, tidleg innsats, samt samarbeid med frivillig sektor.

- *Sikre gode rammer for utvikling av tverrsektorielt arbeid og partnerskap for folkehelse:* Gode folkehelse tiltak fordrar oftast godt tverrsektorielt samarbeid. Gjennom utvikling av heilskapelege arbeidsformer og tverrsektorielt samarbeid, kan ein politikk som kombinerer tiltak på mange område sikrast. Sidan den nye lova kom i 2012 har merksemda knytt til verdien av utstrakt samarbeid auka. NIBR peiker i sin evalueringsrapport på at å arbeide inn det breie folkehelseperspektivet krev omstilling. Folkehelsearbeid i tråd med folkehelselova er offentleg innovasjon. Tiltak i den nye meldinga må støtte opp om at «prinsippet om helse i alt vi gjer» må «automatiserast» inn i alle samfunnssektorar både på statleg, regionalt og lokalt nivå. På sikt vil slike satsingar gjere meir effektiv bruk av offentlege ressursar.

Sidan strategien om partnerskap for folkehelse som grunnlag for samarbeid og erfaringsutvikling, blei lansert med Bondevik 2 regjeringa for over ti år sidan, er modellen anbefalt som arbeidsform i Folkehelselova. Det bør arbeidast for å vidareutvikle gode modellar for folkehelsepartnerskap med breidde i deltakande aktørar for å sikre sterkare samhandling og innovasjon.

- *Samhandling på regionalt nivå:* Fylkeskommunen skal etter folkehelselova bidra til innovasjon i rolla som regional utviklingsaktør, samt støtte kommunane i deira folkehelsearbeid. Eit regionalt nivå kan bidra til tydelegare satsingar knytt til prioritering av innsatsområder, samt i endå sterkare grad bidra til nye koplingar innan ulike samfunnsområder. Meir offentleg innovasjon gjennom ny utvikling av breiare partnerskap for folkehelse med meir samstyring (governance) kan vere eit slikt verkemiddel. Kommunane bør få ein større rolle i dette arbeidet enn det som gjerne har vore praksis hittil. Eit anna regionalt verkemiddel er å koordinere innsatsen frå ulike aktørar som i dag har ei rolle i arbeidet med å understøtte kommunane. Det vil vere meir tidseffektivt og meir strukturert å nytte ulike samhandlingsarenaer som er etablerte (som regionale plannettverk) og vidare utvikle desse. Regionale satsingar i folkehelsearbeidet vil fremje nærleik og eigarskap lokalt. Fylkesrådmannen ser det som viktig at nasjonalt utvikling- og pådrivararbeid har som mål å både bygge og nytte kompetanse lokalt og regionalt.

- *Vektlegge innsats innan både helsefremjande og førebyggjande arbeid:* Dei innsatsområda som er valde som hovudinnsatsområder for den nye folkehelsepolitikken (psykisk helse i

folkehelsearbeidet, aktive eldre og helse venlege val) er alle viktige områder i folkehelsearbeidet. Men Folkehelselova legg opp til ein brei tilnærming til folkehelsearbeid, der intensjonen både er at folkehelseaktørane skal ivareta det førebyggjande og det helsefremjande perspektivet. Ei sterk vektlegging av det førebyggjande folkehelsearbeidet og på få innsatsområder, kan føre til ei dreining av folkehelsearbeidet inn mot ei meir sjukdomsorientert retning og dermed bidra til ei mindre berekraftig samfunnsutvikling. Folkehelselova stiller i dag store krav til oversikt og tiltaksutvikling både for kommunar og fylkeskommunar på folkehelseområdet. Særleg vil meir kunnskap om kva ressursfaktorane har å seie for helse vere ein særleg verdi i utvikling av det framtidige folkehelsearbeidet.

- **Kunnskapsbygging og kunnskapsspreiing:** Det er framleis ein stor trong for kunnskapsbygging og kunnskapsspreiing både lokalt og regionalt knytt til folkehelsefeltet. Eit godt verkemiddel her kan vere regional koordinering av kunnskap gjennom ulike nettverk som partnerskap og mot kompetanseinstitusjonar. Stimulering til og gjennomføring av opplæring på politisk-, administrativt- og saksbehandlar nivå er viktig. Det same gjeld for befolkninga. Innsats knytt til meir helsevenlege val må sjåast i samheng med alltid gjeldande kunnskap om årssaksamanhengar og påverknadsfaktorar. På andre områder som arbeidet med å fremje til dømes god psykisk helse og trivsel, har vi mindre sikker kunnskap og meir uklare samanhengar. Dette inneber at den nye meldinga også må peike på områder som treng forskning og evaluering.

Barn og unge

- **Innsats retta mot barn og unge må prioriterast:** Fylkesrådmannen meiner at satsing på barn og unge må vere ei prioritert oppgåve i den nye folkehelsemeldinga og bør løftast fram som eit eige punkt. Stadig meir forskning peikar på at ein heilskapleg og langsiktig satsing på folkehelse må starte svært tidleg med tyngdepunkt mot barn, unge og foreldre/familien. Regjeringa peiker på at ein ønskjer at barn og unge som veks opp skal få meir likeverdige tiltak. Ei svært viktig oppgåve for kommunane er utvikling av gode levkår for barn og unge, samt sikre at barn og ungdom kjem seg gjennom utdanningsløpet. Barnehage og skule er viktige verktøy for å påverke trivsel, meistring, framtidig god psykisk helse, men også bidra til å legge eit godt grunnlag for gode helsevaner. Ei ny folkehelsemelding bør særleg løfte fram barnehagen og skulen som helsefremjande arenaer.

Psykisk helse og gode nærmiljø

- **Psykisk helse i folkehelsearbeidet:** Fylkesrådmannen meiner at i utvikling av kunnskapsområdet psykisk helse i folkehelsearbeidet er det viktig å løfte fram ulike samfunnssektorar sin funksjon som påverknadsfaktorar/ressursfaktorar for helse. Systematisk arbeid inn mot samfunnsarenaer som når mange - som barnehagar, skular, arbeidsplassar og lokalmiljø - har stort potensiale når det gjeld til dømes å førebyggje ulike psykiske helseproblem. Dei same arenaene er viktige for å fremje positive helseressursar for å byggje god psykisk og fysisk helse.

Vi treng meir merksemd på verdien av aktivitet og arbeid som ressurs for god psykisk helse. Like viktig som å auke tilknytning til arbeidslivet for dei eldste arbeidstakerane for å fremje fleire aktive år, er auka innsats retta mot unge og andre grupper som står utanfor arbeidslivet. Det er særleg urovekkande at så mange unge står utanfor arbeidslivet. Ei sterkare satsing knytt til arbeid og arbeidsplassen krev tettare samhandling mellom ulike departement, samt at arbeidstakar og arbeidsgjevar organisasjonar må trekkjast tettare inn i folkehelsearbeidet.

- **Satse på gode nærmiljø og universell utforming i folkehelsearbeidet:** Norge har slutta seg til Health 2020 som mellom anna vektlegg at både sivilsamfunn og enkelt personar må setjast i stand til å ta ansvar for eige liv og bidra i eige lokal samfunn. Auka innsats for mest mogeleg universell tilrettelegging av samfunnet enten det handlar om fysisk miljø inne og ute, sosiale møtestadar eller kommunikasjon, kan bidra til eit samfunn med auka meistring, medverknad og tilhøyrslø. Vidare kan dette fremje deltaking og inkludering for innbyggjarane på tvers av alder, kjønn, geografisk og sosial bakgrunn.

Å legge til rette samfunnet for å meir trivsel, aktivitet og deltaking er gode tiltak for folkehelsa. Dette særleg sett i lys av at vi står føre ein rask befolkningsvekst særleg i bysentra og i tettbygde strøk. Stadutvikling i framtida må gje rom for å utvikle gode og helsefremjande nærmiljø. Nærmiljøet er

ein svært viktig gjennomføringsarena i folkehelsearbeidet. Utforming av nærmiljøet kan bidra til både ressursar for å bygge god helse for alle befolkningsgrupper og fremje mellom anna bevegelse og aktiv transport. I nærmiljøet kan det leggjast til rette slik at befolkninga i alle aldersgrupper kan ta gode helsevenlege val. Utvikling av helsefremjande nærmiljø er eit godt verkemiddel for å auke tverrsektorielt arbeid.